

Yüksek Müzakere Komitesi Yolu ve Elde Ettiği Siyasi Sonuçlar

الهيئة العليا للمفاوضات
لقوى الثورة والمعارضة السورية

Pozisyon Değerlendirmesi
Aralık 2017

Jusoor Araştırma Merkezi
Araştırmalar Birimi

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoğu bölgesinde, özellikle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalarında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan raporlar sunan bağimsız uzman kurumdur.

yayın hakları Jusoor Araştırma Merkezine aittir © 2017

TURKYE - Gaziantep

info@jusoor.co
www.jusoor.co

Önsöz

Yüksek müzakere komitesi Suriye muhalefetinin askeri ve siyasi görüşünü birleştirmek için 09-10/Aralık/2015 de Riyad'da düzenlenen bir toplantı sonucunda ortaya çıktı, komite Cenevre 3 görüşmelerinde rejimle müzakere etmek için bir müzakere heyeti kurma görevini üstlendi.

Komite göreve başladıktan sonra ve Riyad 2 görüşmelerinde filli bir şekilde etkisiz kaldıktan sonra muhalefet sahasında istisnai bir hal teşkil etmişti, mevcut tüm diğer siyasi kurumların aksine belirli bir hedefle işlevsel bir kurum olmuştu, ancak aynı zamanda geçici olarak bir rol oynuyordu ve her aşamadan aşamaya başkanın talimatlarına uygun olarak koalisyon, bölgesel kutuplaşmalar durumunu yaşadığı zamanda bölgesel aktörlerle ayrıcalıklı ilişkiler kurma yeteneğinde de bir istisna teşkil etmişti.

Komitenin son iki yılında bazı siyasi kazançları elde etmeyi başardı, en zayıf olanlar, oluşturulduğu temel görevle ilgili olanlardı, bu durumda esneksizlik ile tanınmış olarak bu kurumun zaten müzakere etmesinden kuşku duyuyordu, ama komite sadece bu amaçla kurumuştur!

Komite, ulusal koalisyon ile kesişmeler durumu yaşadı ve onunla çarpıştı, iki kurum paralel olarak bazen çalışmaya ve bazen kesişmeye devam etti, komite ayrıca Astana sürecinin tecrübesini etti ve müzakere yoluna paralel olarak bir müzakereci bir yol teşkil etti ve sahadan zorla yok oldu.

Bu rapor komitenin ortaya çıkma koşullarını, aldığı yolu, elde ettiği kazançları ve iki yılda kaybetti kazançları incelemektedir.

Komitenin Ortaya Çıkmasına Yol Açan Durumlar

Ulusal koalisyon kurulmasından bu yana müzakere görevini üstlendi, 22 Ocak 2014'te çalışmaları başlatılan Cenevre 2 görüşmelerinde muhalefeti temsil etme görevini üstlendi, ilk ve son kez şimdiye kadar rejim ve muhalefet arasında eşit ve doğrudan temsil edilmeye tanık oldu. Ayrıca bu tur daha sonra hiç tekrarlanmamış bir uluslararası varlığa tanık olmuştu, koalisyonu o günde kariyerinde en önemli olabilecek siyasi bir başarı elde etmesine izin vermiş oldu. Ancak siyasi koalisyonun performansı bileşenleri arasındaki çekinme durumlarına bağlı olarak iniş çıkış durumlarıyla karşı karşıya geldi, bu durum uluslararası toplumu çağırarak müzakere dosyasını ellerinden çekmesine yol açtı.

Koalisyon, BM elçisi Stephan De Mistura tarafından 29/07/2015 tarihinde güvenlik konseyine sunulan "Cenevre 1 bildirisinin uygulanmasına

ilişkin yürütme taslağını” reddetmesi, koalisyonun müzakere kağıdını kaybettiği konusuna açıklık getiren önemli bir nokta oluşturdu.

De Mistura, Mayıs 2015'te İstanbul'da koalisyonla bir araya gelerek Cenevre bildirisinin uygulanması için bir yol haritası hazırlamak için o toplantıda muhalefette ve rejimde bazı şahsiyetlerle, kurumlarla ve bağımsız kişilerle istişare edeceğini ve bu taslağı aynı yılın temmuz ayı başında tamamladıktan sonra koalisyon ile görüşmek istediğini de söyledi, ancak koalisyon bu teklifi reddetti. Siyasi komite, koalisyonun başkanının ve üyelerinin tasarımı güvenlik konseyine sunmadan önce De mestura ile görüşmesini engelleyen bir karar yayınladı.

Koalisyon 30/07/2017// de De Mistura'nın güvenlik konseyine sunduğu öneriyi de reddetti ve öneriyi “gerçekler belgesi” olarak tanımladı ve bu öneride dört çalışma grubu oluşturularak amacı, Suriyeliler aracılığıyla Cenevre anlaşmasını temel kavramlarını tanımlayıp açıklayabileceği bir mekanizma sağlayıp nihai, kapsamlı, ayrıntılı ve özlü bir belge elde etmek için Suriyelilerle altı ayda bir kez daha istişarelerde bulunmaktan memnuniyet duyduğunu söyledi. Cenevre anlaşmasını temel kavramlarını Mayıs ve Haziran 2015 arasındaki istişarelerin ilk aşamasında, (216) sayıdan fazla Suriyelilerle ve uluslararası ve bölgesel aktörlerle ayrı toplantılar da dahil olmak üzere onaylandı. Bu gruplar tarafından beklenen sonuçlar, Cenevre anlaşmasını her yönüyle hayata geçirmek için Suriyeliler arasında bir anlaşmaya ulaşmak için bir temel oluşturacak tek bir belge halinde birleştirilecek ve özetlenecektir, her grup bir konu aralığında çalışacak: 1- herkes için güvenlik ve koruma. 2- askeri ve güvenlik konuları ve terörle mücadele. 3- siyasi ve yasal konular. 4- kamu hizmetlerinin sürekliliği ve yeniden yapılanma ve kalkınma. Koalisyon bu öneriyi de tekrar reddetti ve Üyelerinin herhangi biri dört grubun başkanlarından herhangi biriyle görüşmelerini engelledi.

Ancak Eylül 2015 yılının sonunda Rusya'nın müdahalesinden sonra Suriye tablosu dramatik bir değişikliğe şahit oldu, bu müdahale siyasi ve askeri oyun kuralları değiştirdi ve yerel, bölgesel ve uluslararası aktörlere farklı koşullar dayattı, bu değişiklik aynı yılın sonunda yayınlanan güvenlik konseyin 2254 kararına yansdı ve daha sonra siyasi çözüm için bir merci haline geldi.

Önceki veriler, müzakere dosyasıyla daha esnek ve gerçekçi bir şekilde başa çıkabilecek yeni bir organ oluşturulması için önemli nedenlerini teşkil etmektedir, bu durum birinci Riyad toplantısının yapılmasına yol açtı.

Yapılandırma ve Bileşenler

Birçok gözlemciye göre, yüksek müzakere komitenin oluşturulması kararı ABD dışişleri bakanı John Kerry ve Suudi dışişleri bakanı Adil el Cubeyr'in talepleri üzerine Kasım 2015'te Viyana toplantılarında geldi, bu toplantıya farklı muhalif spektrumlar da dahil olmak üzere birleşik muhalif heyeti teşkil etmek amacıyla Suudi Arabistan ev sahipliği edecekti.

Açık ABD arzusuna rağmen, Riyad Ankara'yı rahatsız etmemek için toplantıya PYD'yi davet etmekten uzak durdu.

Birinci Riyad toplantısına (102) Suriyeli şahsiyet katıldı, bunlar üç büyük grubu temsil etmektedir: ulusal koalisyon ve bazı askeri gruplar, bağımsız şahsiyetler ve Kahire platformu da bağımsız kişiler arasında temsilci olarak katıldı.

Toplantı çalışmalarına Ahraruş Şam ve Ceyşul İslam olmak üzere bazı askeri gruplar katıldı. Ancak Ahraruş Şam ulusal koordinasyon komisyonuna ve Suriye rejimine bağlı diğer şahsiyetlere önemli bir rol verilmesine karşı protesto ederek toplantının ikinci gününde çekildi.

Grupların ve müzakere heyeti komiteye katılımı bu grupların ilk fiili siyasi varlığını temsil etti ve bazı grupları katılmamayı seçerek katılanları destekledi ve diğer gruplar da katılmayı reddetti.

Katılımcıları yüksek müzakere komitesine (34) kişi seçti, komite üyeleri (11) kişi askeri gruplarından, (9) kişi ulusal koalisyondan ve (6) kişi koordinasyon komisyonundan seçildi.

Riyad Hicab komitenin koordinatörü olarak seçildi, Tuğgeneral Assad El Zubi müzakere heyeti başkanı olarak seçildi ve Muhammed Alluş müzakerecilerin büyüğü olarak seçildi.

Riyad Hicab yüksek komitenin kuruluşundan bu yana ve Kasım 2017'deki istifa edilene kadar başında olması önemli komiteye ve rolüne çok önem taşıdı, farklı taraflarla siyasi lider olarak başa çıkmayı ve komitenin kontrolünü ele geçirmeyi ve onlara heybet ve siyasi bir varlık sağlamayı başardı. Ancak aynı zamanda karar vermede tek başına olmakla suçlandı, ayrıca "iyi bir şekilde ayrılmış" olduğunu ispatlamak için radikal seçeneklere eğilimli ve esneklik eksikliği olmakla suçlandı,

Hicab, Cenevre 2 müzakeresini yapma deneyimi olanları etkisiz hale getirmekle ve uluslararası kararların ayrıntıları ve onay şartlarıyla ilgili bilgi zayıflığı ve Suriye trajedisini durdurmak için bedeli ödemeye hazır olmayan uluslararası toplumun mizacını bilmemekle suçlandı, ayrıca

bazıları onu siyasi yeteneği zayıf olduğunu ve kısa bir görüő sahibi olmasından dolayı suçladı.

Komite ve Koalisyon: Çeliőekli Görevler

Ulusal koalisyon ve yüksek komite arasındaki ilişki başından beri gergindir, baőta Hicab olmak üzere koalisyonun üyeleri komitede olmasından rağmen Hicab bağımsız olarak koltuk almak için başarısız olduktan sonra komite koalisyonun koltuklarını aldı ve Bedir Camus birinci Riyad toplantısında koltuğunu Riyad Hicab'a bıraktı.

Koalisyon ve komite arasındaki gerginlik kaynağı, koalisyon baőtan beri komiteyi rakip olarak görmesinden dolayı onunla davranıőıdır, ayrıca komite kendisini yeni bir organ görüp sadece müzakere dosyasını değil tüm muhalif kesimlerin görevini aldığını saymıőtır.

Bu çeliőki iki kurumun performansına yansdı, dolayısıyla komite kurulduğu günden bu yana Suriye ile ilgili müzakere süreciyle olan iliőkilerine bakılmaksızın siyasi açıklamalar ve pozisyonlar yayınlamaya baőladı, ayrıca komite başkanı tarafından yapılan ziyaretler ve turlar aracılığıyla muhalefetin dıő temsilcilik görevini çekmeye baőladı.

Bir yandan koalisyon liderliği ve siyasi organı arasında, diğer yandan Riyad Seyf hariç, yüksek komitedeki koalisyon üyeleri arasında gerginlik yaőandı. Riyad Hicabı, koalisyonun iradesinin aksine, aldığı tüm kararlarda onların bağlılıklarını kazandı ve onlar komitedeki koalisyonun temsilcileri olarak değil kendilerini yüksek komite üyelerinden biri olarak gördüler.

Bölgesel ölkelerin ve mevcut koalisyon başkanı Riyad Seyf'in desteği ile 2017 yılının başında Nasır Hariri baőkanlıęındaki yeni müzakere heyeti ve yüksek komite ve özellikle baőta Suheyr El Atasi olmak üzere koalisyon temsilcileri arasında atmosfer gergindi.

Komite Ne Elde Etti?

Komite, dayandığı sabit konuları koruduğu sayılmaktadır, bu durum somut halk desteğine yansdı, koalisyon ve ulusal meclis kurulduğu zamandan beri bunu elde edememiőti, ayrıca yeni Suriye müzakere komitesi de bunu elde edemeyeceği düşünölüyor.

Nisan 2016'da Yüksek komite heyetinin Cenevre'den çekilmesi, Suriye'de bombardımanların ve ölümlerin sürdürölmesine ve halkın protesto etmesine neden oldu, komite talepleri yüzünden hiçbir Őey elde etmeden

kısa bir süre sonra çekilme kararından dönmesine rağmen! Hicab'ın Cenevre'de söylediği çekilme açıklaması, grupları ve muhalif kamuoyu tarafından kabul oldu.

Ayrıca, komite kendi çalışmalarında disiplinli olduğunu sayılmaktadır, üyeleri tarafından rastgele ifadeler kullanılmamaktadır ulusal koalisyon gibi ve ondan önce ulusal meclis gibi, bu konuda benzersiz bir istisnai olan Halit Mahamid'in ifadeleri hariç.

Komite, devlet idaresinde yüksek deneyim sahibi birtakım kişilikleri çekmeyi başardı, en önemlisi başkanı Riyad Hicab, Riyad Nasan Ağa ve Yahya El Aridi, bu kişiler bir devlet adamı olarak davranmayı başardı, komiteye devlete görünümüne yakın özellik kazandırdı, böyle bir şeyi diğer muhalif kurumlar yapmayı başaramadı.

Komite Nerde Başarısız Oldu?

Komite, çalışma sürecinde uluslararası teveccühlerin pusulasının yönünü bilmeyi başaramadı, onu hedef alınması önlemek için esnek olamadı, bu durum, Riyad 2 görüşmelerinde kapsamlı bir şekilde yeniden yapılanmasıyla sonuçlandı, çünkü tüm eski komite pratik olarak sona ermişti.

Assad Zubi'nin heyet başkanlığına seçilmesi ve Muhammed Alluş müzakerecilerin büyü olarak seçilmesinin ilk günlerinden bu yana esneklik eksikliği komiteye yansdı, heyetin başında bulunmaları, heyet müzakerelere başlamadan önce bile olumsuz mesajlar verdi.

'2016 2016 yılı başından 2017 yılının sonuna kadar süren komiteye hizmet döneminde Rus askeri müdahalesinin ardından tamamen geldiğini belirtmek önemlidir ve bu dönemde muhalefet en büyük askeri kayıpları verdi ve özellikle Halep'in düşmesi. Bazı gözlemciler, komite bu kayıpların birçoğundan kaçınmak için biraz esnek olduğunu ve Moskova komiteyle anlaşmaya varmak için siyasi bir ilişki kurması gerektiğini görüyorlar, ancak komite bunu kabul etmedi ve Moskova'yı sadece bir kere ziyaret etti.

Komite, öne çıkan konulardan herhangi birinde herhangi bir başarı elde edemedi, özellikle tutuklu ve kuşatılmış bölgelerin dosyası ve sadece insanların duygularını harekete geçirmekle yetindi.

Komite De Mistura'nın BM Güvenlik Konseyi'nin 2254 sayılı kararındaki temel anayasal ilkelere ilişkin 10 sorusuna ciddi cevaplar vermedi. Ayrıca Eylül 2016'da Londra'da sunulan Suriye'deki çözümüne ilişkin vizyonu

birçok çeliŐki olduğu görüldü, muhalefetin görevlerine birçok itirazları oldu, özellikle Kürt, Türkmen ve Asuriler olmak üzere Suriye unsurların ulusal hakları kapattıktan sonra geçici döneminde anayasa bildiriminde ısrar etti ısrar.

En Son Dersler

Birinci Riyad görüŐmesi, yüksek müzakere komitesi tarafında bulunduktan sonra Riyad 2 görüŐmesi, onu bitirmek için geldi. Riyad 2 görüŐmesinde ortaya çıkan müzakere heyeti komiteyle bağları kesmeyi denedi, yeni heyet onun öncesinden farkı olduğunu ve müzakerede bir vizyonu sahibi olduğunu doğrulamak için Cenevre'ye gelmesinden iki gün sonra De Mistura'nın sorularına cevaplar vererek çalışmalarına baŐladı.

Yüksek komitenin izini sürmek, bunun birleşik müzakere vizyonuna sahip olmadığını gösteriyor, bu durum bağlantılı olmayan davranıŐlara ve pozisyonlara yansdı, söz konusu olabilecek herhangi bir müzakere hedefini elde etmesinde başarısız oldu, böyle bir durumda, yeni müzakere heyetinin vizyonunu açıkça, esnek ve kapsamlı bir Şekilde yapılandırmasını gerektirir.

Komite, halk hitabında çok zaman aldı, ŐpheŐiz muhalif halkı arasında bir atılım gerçekleŐtirdi, ancak pratik olarak ve gerçek hedefi olan müzakere sürecinde bir geliŐme sağlayamadı. Komite tarafından kabul edilen politika, uzun vadeli tepkileri hesaba katılmadan halkın acil tepkilerine bahse girdiğini göstermektedir.

Komite, oluŐumundan bu yana temel silahlı grupların bir kısmını saflarına dahil etmesine rağmen, gruplarla stratejik ilişki kurmada başarısız oldu ve başından beri onunla olan bazı grupları desteğini kaybetti, onun zamanında başlatılan Astana sürecinde açık bir Şekilde tedirgin davrandı, silahlı grupları dahil ederek bunların bazılarını komitede ve bazıları da onu destekliyordu.

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Kavalik Mah. Fevzi Çakmak CD.
Sevil Apt. N11 D8, 27060

Gaziantep - Turkey

+90 537 558 5821

info@jusoor.co

www.jusoor.co

@jusoorstudies